

СТАРОМІСЬКИЙ ОРЛОЙ*

Зусього Чеського Королівства люди приїздили у Прагу до Староміської ратуші. Усі хотіли побачити красивий астрономічний годинник – орлой, адже про нього подекували, що подібного годинника у світі не знайти. Орлой показував час. Показував, як від сходу до заходу рухається по небу сонце, як день взимку скорочується, а влітку стає довшим, які планети рухаються поблизу Землі... та не тільки це, ще багато іншого.

Люди захоплювалися двома віконцями, які розташовувалися над циферблатом під дашком, адже вони щогодини повністю відкривалися, показуючи по черзі постаті Ісуса Христа та дванадцяти апостолів. А на завершення над ними кукурікав півень – неначе живісінький!

Та це було ще не все: орлой прикрашали статуї. Передусім, увагу привертав скелет із пісочним годинником і дзвоником, нагадуючи кожному про недовговічність життя. Ось, наприклад, тому туркові, що поруч крутить головою, бо ще не хоче йти вслід за смертю!

– Однак, вона прийде, і за скнарою з його гаманцем, і за марнославним, що любується своїм відображенням у дзеркалі... – говорили між собою люди, роздивляючись статуї, що рухалися.

Турок вертів головою, скнара трусив повним монет мішечком, а марнославний парубок підносив дзеркало до свого обличчя. А смерть? Вона тільки відкривала щелепи так широко, що одного

* астрономічний годинник у Празі

STAROMĚSTSKÝ ORLOJ

Z celé české země jezdili lidé do Prahy k Staroměstské radnici. Chtěli vidět nádherný orloj, o kterém se říkalo, že druhý takový ve světě není. Orloj ukazoval čas. Ukazoval, jak slunce postupuje po obloze od východu k západu, jak se v zimě krátí den a v létě prodlužuje, jaké planety se v blízkosti země pohybují... a mnoho dalších věcí.

Nad ciferníkem pod stříškou lidé obdivovali dvě okénka, která se vždycky v celou hodinu otevřela a prošel jimi Ježíš Kristus s dvanácti apoštoly. Nad nimi pak nakonec zakokrhál kohout – jako živý!

Ale to nebylo vše: Orloj ozdobily také sochy. Především kostlivec s přesýpacími hodinami a zvonkem – to aby si každý vzpomněl, že život utíká. Třeba i ten Turek, který vrtí hlavou, že ještě se smrtí jít nechce!

„Ale ona přijde, i pro lakomce s jeho měšcem, i pro marnivce, co se dívá do zrcadla...“ říkali si lidé při pohledu na sochy, které se pohybovaly. Turek otáčel hlavou, lakomec třepal váčkem s mincemi a marnivý mladík zvedal k tváři zrcadlo. A smrtka? Ta otvírala čelisti – dokonce tak, že do nich jednou

разу туди навіть влетів горобець, котрому потім довелося годину чекати, поки скелет знову розтулить свою пащу.

Усі ці незвичайні дива виготовив майстер Гануш. Він був надзвичайно поважною людиною, як вдома, так і в інших землях. Саме це почало непокоїти членів празької ради.

– Що, якщо, шановне панство, Гануш змайструє ще один такий годинник, десь у чужоземних краях? – спало на думку одному з членів міської ради. – Тоді Прага втратить свою славетність!

– Але ж майстер Гануш пообіцяв, що подібного годинника не виготовить! – заперечував інший член ради.

– Обіцяв, обіцяв. Але якщо йому запропонують багато золота... хто знає, чи він би встояв? Найкраще було б, якби він взагалі більше ніколи не зміг змайструвати подібного годинника.

Таким чином, члени міської ради наважилися на жахливий вчинок. Темної ночі вони переодягнулися і, накинувши на голови чорні каптури, попрямували до майстра Гануша.

Він сидів при світлі свічки, працюючи над якимись планами – а точніше він роздумував, як іще вдосконалити празький годинник... Але члени ради, побачивши його крізь привідкриті двері, переконалися у своїх здогадках: Гануш креслить проект нового орлою! Вони схопили його, притягнули до каміну та розпаленою кочергою позбавили його очей. Відтепер він більше ніколи не накреслить новий годинник!

Зранку майстра Гануша знайшли в ліжку – хворого та зовсім сліпого. Даремно намагалися знайти кривдників, вони як крізь землю провалилися. Аж ось одного разу помічник майстра, який ходив змащувати механізм орлою, почув розмову двох радників,

vlétl vrabec a musel hodinu čekat, až se zas ústa kostlivce otevřou.

Všechny ty divy sestrojil mistr Hanuš. Všichni si ho velice vážili, doma i v cizích zemích. A právě to začalo znepokojoovat pražské radní.

„Co kdyby, pánové, postavil Hanuš ještě jeden takový orloj, někde v cizině?“ napadlo jednoho z městské rady. „Pak by Praha svou proslulost ztratila!“

„Mistr Hanuš přece slíbil, že druhý takový nezhotoví!“ namítl jiný radní.

„Slíbil, slíbil. Ale kdyby mu nabídli mnoho zlata... kdo ví, jestli by odolal. Nejlépe by bylo, kdyby jiný orloj sestrojil už nemohl.“

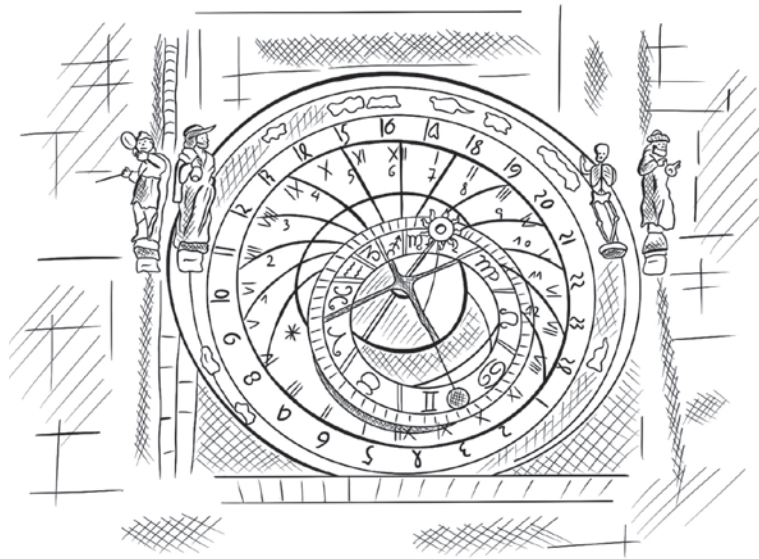
A tak se radní odhodlali k strašlivému činu. Přestrojili se, přes hlavy natáhli černé kápě a v temné noci se vydali k mistru Hanušovi.

Ten seděl při svíčce nad jakýmisi plány – přemýšlel totiž, jak pražské hodiny ještě zlepšit... Ale radní, kteří nahlédli pootevřenými dveřmi, si potvrdili své podezření: Hanuš kreslí nový orloj! Vrhli se na něj, přivlekli ho ke krbu a žhavým pohrabáčem jej zbavili očí. Teď už jiný orloj nenakreslí!

Ráno našli lidé mistra Hanuše na lůžku. Nemocného a dočista slepého. Marně se hledali zločinci, jako by se po nich země slehla. Až jednou mistrův pomocník, který chodil kola orloje promazávat, zaslechl hovor dvou radních. Libovali si,

які потішалися, що добре вчинили, адже жодне інше місто тепер не матимете такого годинника! Жалісний Гануш зрозумів, хто позбавив його зору, однак усвідомлював, що не спроможний це довести. Він попросив свого помічника, щоб той відвів його на вежу, де, обмацавши колісний механізм, торкнувся якихось деталей орлою... І годинник зупинився! Скелет тільки й встиг один раз смикнути рукою, задзвонивши востаннє, постаті апостолів показалися, однак вже не рухалися. У цю мить зупинилося і серце майстра Гануша.

Упродовж багатьох років орлой не йшов, бо помічник майстра не був спроможний його полагодити. Так Прага втратила свою славу, і члени міської ради пошкодували про свій злий вчинок, однак виправити його вже не могли...

jak dobře udělali, jiné město než Praha orloj mít nebude! Ubohý Hanuš pochopil, kdo jej připravil o zrak. Ale věděl také, že to nemůže dokázat. Dal se tedy dovést pomocníkem na věž. Tam prohmatával soukolí, pak do orloje kamsi sáhl ... a hodiny se zastavily! Kostlivec trhl jen jednou zvonkem, apoštolové vyšli, ale zůstali stát. V té chvíli se zastavilo i srdce mistra Hanuše.

Orloj po dlouhá léta nešel, protože mistrův pomocník jej opravit nedokázal. Tak přišla Praha o svou slávu a radní litovali zlého činu. Jenže napravit jej už nemohli...

Cvičení. Jaké sochy jsou vidět na orloji?

апостоли
бездомний
Богородиця
горобець
Ісус Христос
король
марнославний

Вправа. Які статуї можна побачити на орлої?

мер Праги
 півень
 скнара
 сліпий
 смерть
 турок
 янгол

Кіт: апостоли, Ісус Христос, марнославний, півень, скнара, смерть, турок